

PETŐCZ ANDRÁS

Üres napok

Valamikor régen azt mondták neki, hogy majd minden jó lesz. Vagy jobb. Igen, ilyesmiket mondtak.

A szülei is mondtak ilyet. Még gyerekkorában.

Talán tízéves lehetett, amikor ilyeneket mondtak a szülei.

Arra gondolt akkor, gyerekkorában, hogy híres lesz. És szeretni fogják. Nagyon. Olyan valaki lesz, akire tisztelettel néznek az emberek. Igen. Erre jól emlékszik, hogy erre gondolt.

Vagyishogy akkoriban híres akart lenni.

Most minden másképpen van. Már ez is nehéz: elkezdni a napot. Felkel, teát főz, reggelizik. Csinálja, amit kell, ahogy mindenki. Már ez is nagyon megerőltető.

Elkezdí a napot, aztán sétálni megy.

Sétálni jó. Azt még szeret.

És mindezt mégiscsak azért, mert fél a haláltól. Rettenetesen fél.

Megöregedett. Kilencvenkét éves. Kilencvenkét éves öregasszony. Néha saját magát is öregasszonynak nevezi. Persze nehéz elviselni, ha valaki a szemébe mondja, hogy ő öreg.

Azt nehéz elviselni.

Gyerekkorában nem gondolta, hogy valaha is kilencvenkét éves lesz. Nem is remélte. Fiatalkorában sem. Hogy valaha is elmondhatja magáról, hogy ő kilencvenkettő.

Akkor. Amikor még minden másképpen volt.

Kora reggel van. Megy a konyhába, készít magának reggelit. Zabpehely, gluténmentes, valamint cornflakes, mindez narancslében. Valaki azt mondta, hogy ilyenről még nem is hallott. Zabpehely narancslében. *Ez valami specialitás?* Ezt kérdezte tőle az a valaki.

És azt is mondta, hogy *ez különleges*.

Akkoriban, amikor még jött hozzá az a valaki.

Amikor még jártak hozzá.

Iszik kávé, iszik teát.

És a gyógyszereit is beveszi. Vérnyomáscsökkentő és vitaminok, vas, magnézium, kalcium. A kalcium jó a csontoknak. És vesz be ginseng kapszulát is, mert úgy tudja, hogy az jó a szívnek. És egy kis D-vitamint is bevesz, így télvíz idején az is nagyon fontos. Már túlvan a reggeli vérnyomásmérésen, ma reggel minden rendben, 115/70, vagyis alacsony. A pulzusszám 65.

Tehát folytatódik az élet.

A szépen összehajtogatott ruháját kiveszi a szekrényből, hosszú, fekete ruha, szereti ezt a színt, olyan, mintha gyászolna, úgy érzi, illik az egyéniségéhez, meg a világot is maga körül olyannak értékeli, amihez ez a szín passzol a leginkább, mellé sárga sál és sapka, valamint kabát. Meleg kabát, nem akar megfázni. Nincs kint hideg, de akkor is. Vigyázni kell. Az ő korában.

A cipő felvétele sem könnyű. Egyedül van, kilencvenkét éves, lehajolni nehéz. Van a fekete csizmája, azt nagyon szereti, abban indul el reggelente.

Kilép a társasház ajtaján az utcára, találkozik az egyik szomszédjával, aki ilyenkor megy bevásárolni. A szomszéd mindig percre pontosan ebben az időben indul a sarki kisboltba. Fél 10-kor, délelőtt. Egészen pontosan 9 óra 35 perckor. Az öregasszony, aki saját magát is olykor öregasszonynak nevezi, önkéntelenül az órájára néz. Éppen 9:35. Van a csuklóján egy „okosóra”, azt nézi. Riasztásra is jó. Ha baj van, jelez az ügyeleten. És az időt is mutatja.

Digitális, azt mondta az orvos, amikor feltette az öregasszony csuklójára az órát az orvosi rendelőben. Digitális óra. Ha ezt felteszi, Bözsi néni, akkor mindent tudunk. Tudjuk, ha elesik, vagy ha valami egyéb baj, van, mert az óra riaszt. És rögtön megy is a mentő. Hasznos egy jószág ez, Bözsi néni!

Így beszélt az orvos. Nem szerette különösebben ezt az orvost, meg azt sem szerette, ha így szólítják. *Bözsi néni!* Mindig utálta a nevét. Különösen gyerekkorában. És így, ebben a formában különösen utálta. Akkor már inkább Erzsi. Legyen Erzsi, ha lehet. És semmi néni. Akkor már inkább „mama”. Igen, legyen mama. *Erzsi mama.* Az arra emlékezteti, hogy vannak gyerekei, és unokái is. Igaz, nem nagyon tud róluk semmit, mármint az unokáiról, de nem baj. Akkor is vannak, valahol a világban.

Külföldön.

Azt mondta az egyik unokája, amikor utoljára látta őt, hogy messengeren kellene tartani a kapcsolatot, mivel nem tudnak gyakran jönni, ezért. Vagy skype-on. Mind ehhez nem kell más, csak számítógép. És internet.

Ezt mondta az egyik unokája.

Aztán mégsem lett számítógépe. Minek? Bekapcsolni sem tudná.

Kilép a társasház ajtaján, fogadja a bevásárlásra induló szomszéd köszönését. Elindul az erdő felé. Van a társasház közelében egy erdő. Itt, a városnak ezen a részén a várost körbeölelő dombok és hegyek lábánál már igazi, sűrű erdők vannak. A hegyre felnyúlik az erdő, *természetvédelmi terület*, hirdeti a turistaút elején egy tábla, ami ott van, egészen közel az öregasszony által lakott társasházhoz. Az erdőben néha vaddisznók is feltűnnek.

Vaddisznók és őzek.

Az öregasszony azt szokta mondani, hogy mindegyikkel jóban van. *Ismerem az összes állatot, itt, a közelben. Szelídek ezek mind. Még a vaddisznók is*, ezt szokta mondani. A szomszédoknak is ilyesmiket mond, ha kérdezik, hogy nem fél-e egyedül ott, az erdőben. Hogy nem fél-e attól, hogy rosszul lesz, vagy valami ilyesmi.

A bevásárlós szomszéd már elment. Most szembejön a *kékmelegítő*s. Aki kocog. Kék, zizegős melegítő van rajta, mármint a férfin, aki kocog, ezért hívja így. *Kékmelegítő*s. Mindig éppen akkor jön szembe, amikor ő az erdő szélére ér. Ilyenkor szeretatosan üdvözlük egymást, ő meghajol, a *kékmelegítő*s pedig magasra emeli a kezét, úgy int neki, mintha valami híresség lenne, akit nagy mozdulatokkal kell üdvözníe.

Amikor a férfi a kék melegítőjében elfut mellette, akkor lép be az erdőbe. Az ösvény a sűrű bozótos felé vezet, oda, ahol a vaddisznókkal szokott találkozni. Ritkán találkozik vaddisznókkal, igazából csak kétszer fordult ez elő vele. Egyszer azon a napon, amikor megtudta, hogy dédnagymama lett. Aznap született meg a dédunokája, és erre a hírre muszáj volt kicsit sétálni menni. Emlékszik, felhívta őt az unokája, a Peti, hogy megvan a baba. És hogy örüljön, mert már dédinek hívják ezentúl. Azon a napon elsétált az erdőbe, be a szokott ösvényre, és a bozótosnál egyszerre két vaddisznó is megjelent. Borzasztóan nagy vaddisznók. Nem tud ilyesmit megítélni, de úgy gondolta akkor, hogy azok a vaddisznók mázsások is lehetnek. Kissé megálltak vele, az öregasszonnyal szemközt, nézték, álltak, megint nézték, aztán hangos rőfögéssel odébbmentek.

Az öregasszony nem ijedt meg ettől. Semmi ilyesmitől nem ijedt meg. Mindig azt mondta, hogy az állatok senkit nem bántanak feleslegesen. Mivel ő, az öregasszony sem bánt senkit, ezért nincs oka félelemre. Semmi oka.

Az erdőben, a megszokott ösvényen, ahol sétálni szokott, megtesz vagy két kilométert. Nem kevés. Két kilométer az erdőben, keskeny kis ösvényen, egyedül. Kilencvenkét éves. Bármikor rosszul lehet. Ha elájul, nem találja meg senki.

A célja a *nagy fa* elérése. Pontosabban annak a sziklának a megpillantása, amely előtt ott áll a *nagy fa*. Nem, a szikláig soha nem megy el. Tudja, hogy a szikla alatt völgy kezdődik, és azt is tudja, hogy a völgyben, ha a szikláról beleesne, még nyughelye is lenne – a sűrű aljnövényzet meg a falevelek gyorsan elrejtene. De nem vágyik semmi ilyesmire. Mert élni akar.

Ezért csak a nagy fáig megy el. A nagy platánfáig. Hogy hogyan került ide, ebbe az alapvetően tölgyfákkal sűrűn benőtt erdőbe egy platán, azt nem tudja az öregasszony. Csak azt tudja, hogy ekkora platánfát ritkán látni. Hárman sem érnék körbe a törzsét, olyan vastag. És végeláthatatlan nyúlik a magasba.

Ahogy szokott, megáll a platánfa előtt. Felnéz rá. Aztán felnéz egészen az égig. Vagyis oda, ahol az égboltot sejtí. Kicsit imádkozik. Nem nagyon, csak kicsit. Anynyit mond, hogy „*köszönöm, Uram, hogy segítesz, Uram, segíts minket továbbra is*”. Ennyit mond, azt is inkább csak magában. Hogy a „minket” alatt mit ért, azt talán ő sem tudja pontosan. Talán a fiát meg saját magát. A fiát, akit évek óta nem látott. Akit nem látott vagy tíz éve.

Aztán megsimogatja a fát. Háromszor simogatja meg, szeretettel. Érzi a fa kéréget a tenyere alatt. Jólesik a kéreg érdessége.

Miután megsimogatta a fát, visszafordul. Elindul újra az ösvényen. Visszafelé. Ekkor már sokkal nyugodtabb. Túlvan a napi penzumon. Teljesítette azt, amit teljesítenie kellett. És imádkozott is. Most már minden jó lesz.

Amikor kiér az erdőből, akkor jön szembe a postás. Borotvált arcú, kopasz, hatvan év körüli férfi. Nagy, barna táska lóg a vállán. Abban hozza a küldeményeket.

– Jó napot, Bözsi néni! – mondja a postás, és szalutál hozzá. Az öregasszony csak biccent. Nem szereti, ha így szólítják. Akkor inkább már *Erzsi mama*, ez jobban tet-szene neki.

A lakása bejárati ajtajánál sokáig matat a kulccsal. Nehezen teszi be a kulcsot a zárba. Ez minden esetben gond. Aztán mégis sikerül.

A fiára gondol, akit évek óta nem látott. A fia fontos tisztséget tölt be valamilyen fontos intézménynél. Az öregasszony nem tudja pontosan, hol. Fontos helyen, az biztos.

Aztán arra gondol, hogy neki még gyerekkorában azt mondták, valamikor majd minden jó lesz. És hogy akkoriban azt is gondolta, híres lesz egyszer. És sokan fogják szeretni. Híres ember, olyan, akire tisztelettel néz mindenki. Gyerekkorában még szeretett volna híres lenni. Valamit elérni. Valamit létrehozni.

Most már csak a napokat szeretné túlélni. Ezeket a látszólag üres napokat. Túl-élni mindent, és nap mint nap megcsinálni azokat a feladatait, amelyek a túléléshez elengedhetetlenül szükségesek.

A mosoly

Ott áll a fiú, az *apa* fia, a *nagypapa* unokája az emelvényen. Politikusok, államelnökök, kormányfők előtt beszél. Az arcán a tőle megszokott, kissé gúnyos mosoly.

*

Az a furcsa, sejtelmes mosoly.

Az volt mindig is az igazi fegyvere. Hogy olyan szépen tud mosolyogni. Olyan sokat sejtetően. És – persze – magabiztosan.

Már az egyetemen is ezért szerették. A diáktársak is. Főleg a lányok. Mert volt ebben a mosolyban valami lefegyverző. A magabiztossága erőt sugárzott. Azt sugallta, hogy ez a gyerek mindent tud. Meg hogy jó pasi. Olyan, aki mellett biztonságban van az ember lánya. És a biztonság, ez volt akkoriban is a legfontosabb. Ott, az egyetemen. Hogy érezni lehessen, van jövő. Aki *vele* kerül stabil kapcsolatba, annak nem lesz problémája. Annak – *mellette* – valóban lehet jövője.

És a tanárai is ezért szerették. Mert a magabiztos mosolya azt sugallta, ez a gyerek mindent tud. Tudja az anyagot. Okos. Mi másért is lenne ennyire magabiztos? Nyilvánvalóan nagyon okos. Tud ez mindent. Nem is kell kérdezgetni. Ő a legjobb.

A mosolyában a magabiztosság mellett mindig ott bujkált valami kis gúny. Épp csak egy pici kis irónia és – igen – gúny. Valahogy azt engedte sejtetni, hogy *ti mindannyian butábbak vagytok. Én tudom a tutit. Csak én. Ti nem tudtok semmit.* Valahogy ilyesmit sugallt az a mosoly.

Az egyetemi évfolyamtársak közül senki nem csodálkozott azon, hogy gyorsan ível felfelé a karrierje. Mindenki tudta, magas pozíciót fog majd betölteni. Magas állami pozíciót. Az a legendás mosoly! Az ehhez is hozzásegítette.

És végre eljött a pillanat. Hogy abba a pozícióba juthat, amire titokban vágyott. Szólítják. Fellép az emelvényre, megírt beszédét előveszi, de mielőtt hozzákezdene annak elmondásához, körbenéz egy pillanatra. A fények kissé vakítják, mégis látja, pontosabban: *tudja*, hogy államelnökök, kormányfők, a nemzetközi politikai élet legjobbjai ülnek vele szemben. Ahogy elkezdi a beszédet, a szája szögletében ott bujkál a legendás mosoly. Ami mindig is a sajátja volt.

Fontos dolgokat mond. Emberi méltóságról, nemek és nemzetek egyenjogúságáról. Beszél a környezetről, a békésebb, szebb élet lehetőségéről.

Magabiztos, büszke és kicsit gúnyos. Mint mindig. Elégedett önmagával. Ha az apja látná! Hogy ilyen sokra vitte. De nem gondol ilyesmire. Nem gondol arra, hogy mi lenne akkor, ha látná az apja.

Kedves, melegszívű ember volt az apja. Legalább is ő ezt mondja. Az apa tanította erre a magabiztos mosolyra is. Sokat köszönhet neki, nem kevesebbet, mint azt, hogy épp ilyen, amilyen most. *Sikeres.* Az apa is tudott így, ilyen nyugodt magabiztossággal, kiegyensúlyozottan mosolyogni, ezzel is jelezve, hogy minden rendben van vele, ő egy jó apa, gondoskodik a családjáról. A fiú mindig csodálta az apjának ezt a magabiztos mosolyát. Szerette nézni, amikor esténként az apja otthon dolgozott, írt, gépelt, és néha-néha felpillantott rá, a gyermekre, és olyankor a gyermek, a fiú, aki most, magas állami pozíciót viselve államfők előtt villantja meg magabiztos mosolyát, gyönyörködhetett az apa mosolyában, aki lelkiismeretesen dolgozik, mert így gondoskodik a családjáról.

A dolgozó apa.

Az apa egyébként az államvédelmi szerveknek dolgozott, jelentéseket gépelt olyan személyekről, akik azt az államot, amelyben magabiztos mosolyával a családját oly sikeresen tudta eltartani, szóval, azt az államot akarták volna, valamiképpen gyengíteni, kritizálni, bírálni. Ha nem is kifejezetten voltak veszélyesek ezek a személyek, de mindenképpen gyanúsán viselkedtek. Az apa magabiztos mosollyal épült be ezek közé a személyek közé, akik veszélyeseknek voltak mondhatók, és akikről aztán sikeres besúgóí jelentéseket tudott készíteni szintén magabiztos mosollyal, amiben a fiú, aki magas, állami pozíciót visel most, ebben a pillanatban, kisgyerekként olyan szívesen gyönyörködött.

Az apa egyébként, és ezt nem sejtette a fiú, a magabiztos mosolyt, amit továbbadott a fiának – aki magas, állami pozíciót tölt be –, az ő apjától, vagyis a fiú nagyap-

jától örökölte. Tőle leste el. Nagyon szerette a fiú apja az ő apját, a fiú nagypapját, kedves, melegszívű embernek tartotta, és felnézett rá.

A fiú apjának az apja valóban kedves, melegszívű ember volt. Mindaddig, amíg családi körben élt. Legalább is így meséli a fiú, a nagypapa unokája. Aztán egy napon, éppen a második világháború legsötétebb hónapjaiban ez a kedves, melegszívű ember a nyilasok mellé csapódott, és ilyen módon nem láthatta a családját soha többet.

Így a fiú apja sem látta többet az ő apját.

Nem tudta, hogy az apja, vagyis a fiú nagypapája fegyvert fogott, és üres óráiban kórházakban, öregek otthonában gyilkolja azokat a honfitársait, akik valamiért nem kíváncsiak az akkori államhatalom szempontjából. Mondják, hogy a nagypapa, amikor egy-egy kórteremben a géppisztolyával megjelent, mindig ott volt az arcán az a magabiztos, kicsit gúnyos mosoly, amely mosoly a fiú, vagyis a nagypapa unokájának arcát is jellemzi. Ezzel a kissé ironikus, gúnyos és magabiztos mosollyal lőtt le a nagypapa néhány száz öreg, magatehetetlen embert, azért, mert úgy gondolta, azok az emberek feleslegesek, a fennálló államrendet veszélyeztetik.

*

Most ott áll a fiú, az apa fia, a nagypapa unokája az emelvényen, politikusok, államelnök, kormányfők előtt beszél. Az arcán a tőle megszokott, magabiztos mosoly. Magas, állami pozíciója tudatában szónokol, azzal a meggyőződéssel, hogy a fennálló államhatalom érdekében olyan szolgálatot teljesít, ami hasznos és jó nekünk, mindannyiunknak, egyszerűbben szólva, az emberiségnek.